

Nr 27.

Ankom till riksdagens kansli den 22 mars 1930 kl. 11 f. m.

Utlåtande, i anledning av väckta motioner rörande understöd åt efterlevande till vissa i statens tjänst anställda personer.

I åtskilliga inom riksdagen väckta, till bankoutskottets förberedande handläggning hänvisade motioner hava, på sätt i det följande angives, förslag framställt i fråga om understöd åt efterlevande till vissa i statens tjänst anställda personer.

I en inom första kammaren av herr *Leander* väckt motion nr 12 har hemställts, »det riksdagen ville medgiva, att var och en av änkorna *Johanna Andrietta Krusberg*, född Ström, och *Ida Viktoria Petersson*, född Karlsson, den förra änka efter avlidne f. d. förmannen Fredrik Samuel Krusberg och den senare änka efter avlidne daglönaren Magnus Valdemar Petersson, måtte från och med den 1 januari 1930, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, få från allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd å 384 kronor».

Vidare har herr *Östergren* i en inom första kammaren under nr 33 väckt motion hemställt, »att riksdagen måtte bevilja följande två änkor efter daglönare vid flottans varv i Karlskrona, nämligen förmannen 2603 Sven Olof Håkansson's änka, *Johanna Amalia Håkansson*, och nr 2204 Karl Olof Anderssons änka, *Annette Sofia Andersson*, ett årligt understöd åt envar av 384 kronor under sin återstående livstid, att utgå från allmänna indragningsstaten från och med månaden näst efter den, under vilken mannens frånfälle inträffade.»

I motion nr 154 i första kammaren har herr *Wallen* yrkat, »att riksdagen må medgiva, att änkan efter tullvaktmästaren å extra stat Axel Andersson i Sundsvall *Klara Andrietta Andersson* i Skönsberg må från och med innevarande års början under sin återstående livstid eller så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd få uppbära en årlig pension enligt de bestämmelser, som gälla för pensioner från tullstatens enskilda pensionsinrättning».

Herr *Bergman* har i motion nr 191 i första kammaren föreslagit, »att riksdagen måtte åt fru *Anna Kristina Jahnson*, änka efter den 14 augusti 1927 avlidne f. d. teckningsläraren vid Filipstads l. allmänna läroverk Karl Nikolaus Jahnson, bevilja en pension av trehundra kronor att under hennes återstående livstid från och med budgetåret 1930—1931 årligen utgå på allmänna indragningsstaten».

Bihang till riksdagens protokoll 1930. 8 saml. 18 häft. (Nr 27.)

I en inom andra kammaren under nr 1 väckt motion hemställer herr *Törnkvist* i Karlskrona, »att riksdagen måtte bevilja änkor *Nanny Gjerling*, *Hilda Sofia Wahlström*, *Hildegard Sofia Pettersson*, *Vilhelmina Ljunggren* och *Amanda Johansson Löfvell* vardera ett årligt understöd av 384 kronor att utgå från den 1 januari 1930, så länge de befinna sig i sitt nuvarande änkestånd».

I motion nr 2 i andra kammaren har vidare herr *Törnkvist* i Karlskrona hemställt, »att riksdagen måtte bevilja förre arbetsledaren vid telegrafverket *Håkan Alfred Olssons* änka, *Kerstin Charlotta Olsson*, *Spjutsbygd*, *Rödeby socken*, *Blekinge län*, ett årligt understöd av 384 kronor att utgå från den 1 januari 1930, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd».

Herr *Höglund* i Göteborg har i motion nr 28 i andra kammaren yrkat, »att riksdagen måtte bevilja envar av i Göteborg bosatta änkor *Augusta Sofia Lindqvist*, född *Eliasdotter*, *Matilda Andersson*, född *Adolfsdotter*, *Johanna Beata Ljungqvist*, ett årligt understöd av kronor 384: —, att utgå fr. o. m. den 1 januari 1930 under deras återstående livstid, så länge de förbliva i sitt nuvarande änkestånd».

Herr *Höglund* i Göteborg föreslår vidare i motion nr 29 i andra kammaren, »att riksdagen måtte bevilja dels änkan *Alma Emelia Norén*, född *Hedvall*, ett årligt understöd av 380 kronor, så länge hon lever i sitt nuvarande änkestånd, dels ock åt hennes minderåriga son *Valter Edvard* ett årligt understöd av 100 kronor».

I motion nr 31 i andra kammaren yrkar herr *Höglund* i Göteborg, »att riksdagen måtte bevilja änkan *Rut Eugenia Emelia Holmgren*, född *Peter-son*, ett årligt understöd av 380 kronor, så länge hon lever i sitt nuvarande änkestånd».

Herr *Hansson* i Trollhättan har i motion nr 33 i andra kammaren föreslagit, »att riksdagen måtte bevilja skäligt understöd åt följande änkor efter befattningshavare vid statens vattenfallsverk och kanalverk, nämligen:

Andersson, Lydia, Tomten nr 3, Skoftebyn, Trollhättan,

Samuelsson, Jenny Maria, Dufvan nr 7, Trollhättan,

Settersten, Alfrida Josefina, Liljedal 5, Skoftebyn, Trollhättan».

I motion nr 67 i andra kammaren har herr *Jansson* i Falun hemställt, »att riksdagen måtte bevilja änkan *Kristina Fredrika Wikblom* ett årligt understöd av 384 kronor från och med den 1 januari 1930, att utgå till henne, så länge hon lever ogift».

I en inom andra kammaren under nr 68 väckt motion har herr *Törnkvist* i Karlskrona yrkat, »att riksdagen måtte bevilja änkan efter daglönaren *Karl Viktor Fredriksson Almkrantz*, *Hedvig Charlotta Almkrantz*, född *Andersson*, ett årligt understöd av 384 kronor att utgå från den 1 januari 1930, så länge hon förbliver i sitt änkestånd».

Herr *Fast* har i motion nr 109 i andra kammaren föreslagit, »att riks-

dagen måtte besluta tillerkänna bromsareänkan *Klara Augusta Lager* från Nässjö ett årligt understöd av 384 kronor, att utgå från och med den 1 januari 1930 under hennes återstående livstid så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd».

Uti motion nr 110 i andra kammaren har vidare herr *Fast* yrkat, »att riksdagen måtte besluta tillerkänna e. o. vagn- och stallkarlsänkan *Karolina Sten* i Nässjö ett årligt understöd av 250 kronor, att utgå från och med den 1 januari 1930 under hennes återstående livstid så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd».

I motion nr 112 i andra kammaren föreslår herr *Bäcklund*, »att riksdagen måtte medgiva, att förre e. o. vagn- och stallkarlen vid statens järnvägar i Töreboda Anders Larssons änka, *Margareta Larsson*, född Andersdotter, må från och med den 1 januari 1930 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, av trafikmedel uppbära ett årligt understöd av 384 kronor».

I motion nr 158 i andra kammaren har herr *Björklund* hemställt, »att riksdagen ville besluta att åt änkan *Eva Persson* i Lunnahöja, Norra Mellby socken, från och med den 1 januari 1930 och under hennes återstående livstid bevilja ett årligt understöd av 384 kronor samt åt ett vart av hennes minderåriga barn ett årligt understöd av 90 kronor, intill dess att de fyllt 18 år».

Fru *Nordgren* och herr *Borggren* hava i motion nr 241 i andra kammaren yrkat, »att riksdagen måtte bevilja dels änkan *Edit Nilsson*, född Nilsson, ett årligt understöd av 384 kronor, så länge hon lever i sitt nuvarande änkestånd, dels ock åt hennes minderåriga barn, *Sven Harry* och *Folke Sigvard*, ett årligt understöd av 90 kronor».

Under nr 244 i andra kammaren har herr *Törnkvist* i Karlskrona väckt en motion, vari hemställts, »att riksdagen måtte bevilja änkan efter korp-ralen Carl Johan August Olsson, *Jenny Hildegard Olsson*, f. Lindqvist, ett årligt understöd av 384 kronor att utgå från 1 januari 1930 så länge hon lever ogift».

I motion nr 249 i andra kammaren har herr *Hedvall* hemställt, dels »att riksdagen måtte besluta tillerkänna änkan *Johanna Löfgren*, född Olsson, ett årligt understöd av 384 kronor att utgå från och med den 1 januari 1930 så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd», dels ock »att riksdagen måtte besluta bevilja änkan *Nisella Kristina Olsson*, född Niklasdotter, ett årligt understöd av 384 kronor att utgå från den 1 januari 1930 så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd.»

Herr *Hage* har i motion nr 251 i andra kammaren yrkat, att riksdagen måtte bevilja var och en av änkorna *Hulda Lundström*, Svartöstaden, *Anna Eklind*, Skurholmsstaden, *Anna Kalleberg*, Svartöstaden, *Brita Johanna Berglund*, Svartöstaden, *Ingrid Nordin*, Malmberget, *Erika Hall*, Skorped, *Augusta Nyström*, Luleå, *Hilda Maria Öhman*, Älvsby, *Johanna Maria Sund-*

vall, Skurholmsstaden, Torborg Wallström, Fagnäs, Boden, samt Paulina Svensson, Boden, en pension eller understöd av 384 kronor per år, att utgå fr. o. m. innevarande år så länge som vederbörande lever ogift.

I motion nr 335 i andra kammaren föreslår herr Andersson i Stockholm, att riksdagen må besluta tilldela vart och ett av arbetaren vid flottans varv i Stockholm Hjalmar Samuel Öhmans efterlevande minderåriga barn ett årligt understöd av 300 kronor att utgå till uppnådda 18 års ålder.

I motion nr 338 i andra kammaren har herr Selberg föreslagit, »att änkan Hilma Maria Åkerlund i Svartbjörnsbyn, Överluleå socken, måtte beviljas ett årligt understöd av kronor 384 att gälla från 1930 års början».

Slutligen har herr Dahlén i motion nr 340 i andra kammaren yrkat, »att riksdagen måtte besluta tillerkänna änkan efter banarbetaren Erik Vilhelm Johansson, Anna Maria Johansson, ett årligt understöd att utgå från och med innevarande år».

I fråga om motiveringarna för de sålunda framställda förslagen får utskottet hänvisa till motionerna.

Utskottet. Under elfte huvudtiteln av den till innevarande års riksdag avlätna statsverkspropositionen har Kungl. Maj:t framlagt förslag av innebörd, att prövningen av frågor om understöd åt efterlevande till personal i arbetarställning eller med sådan personal i förevarande hänseende närmast jämförliga anställningshavare skulle hädanefter uppdragas åt Kungl. Maj:t att handhavas enligt vissa angivna riktlinjer, varvid Kungl. Maj:ts befogenhet skulle begränsas till fall, där änkepension skulle normalt utgå med högst 384 kronor för år och i särskilda fall med förhöjt belopp, högst 444 kronor.

I enlighet med förslag av bankoutskottet i dess utlåtande nr 14 har riksdagen numera, i anledning av Kungl. Maj:ts berörda framställning och en inom riksdagen väckt motion, beslutit bemyndiga Kungl. Maj:t att, i huvudsaklig överensstämmelse med av utskottet angivna riktlinjer, till ett sammanlagt belopp av förslagsvis 30 000 kronor om året besluta om understöd åt änkor och barn efter anställningshavare i statens tjänst, att utgå å allmänna indragningsstaten eller beträffande understöd åt efterlevande efter personer, anställda vid de affärsdrivande verken, av de medel, av vilka verkets omkostnader bestridas.

Enligt det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget, vilket i huvudsak godkänts av riksdagen, skulle den nya ordningen för ifrågavarande understödsärendens handläggning genomföras redan under innevarande år. Under sådana förhållanden förutsattes, att några framställningar från Kungl. Maj:t icke skulle avlåtas till innevarande års riksdag i sådana understödsfrågor, som hädanefter skulle avgöras av Kungl. Maj:t utan riksdagens medverkan. I samband med förslagets framläggande uttalade föredragande departementschefen önskvärdheten av att inom riksdagen motionsvis framförda frågor om dylika understöd hänskötes till Kungl. Maj:ts prövning. Här-

igenom skulle redan från början ett enhetligt bedömande av ett års pensionsansökningar kunna komma till stånd.

Samtliga de understödsfrågor, som avses i här förevarande motioner, synas vara av sådan art, att desamma enligt de av riksdagen numera godkända grunderna böra prövas och avgöras av Kungl. Maj:t. På grund härav och då utskottet funnit vad departementschefen ifrågasatt beträffande genomförandet av den nya ordningen vara lämpligt, har utskottet — särskilt med hänsyn till att, enligt vad utskottet inhämtat, ett stort antal liknande understödsärenden för närvarande äro beroende på Kungl. Maj:ts prövning — ansett sig böra förorda, att jämväl de i nämnda motioner innefattade frågorna hänskjutas till Kungl. Maj:ts avgörande. I sådant syfte torde riksdagen böra avlåta skrivelse till Kungl. Maj:t, varigenom skulle ernås att särskilda understödsansökningar i här förevarande ärenden icke skulle erfordras. De till motionerna hörande handlingar, vilka ingivits till bankoutskottet, torde genom utskottets försorg böra tillställas finansdepartementet, inom vilket beredningen av ärendena skulle äga rum.

Såvitt kan bedömas, torde den förberedande handläggningen av ifrågasvarande understödsärenden kunna inom Kungl. Maj:ts kansli bedrivas på sådant sätt, att beslut må kunna av Kungl. Maj:t fattas omkring ingången av nästkommande budgetår, varvid alltså de understödsbelopp, som må beviljas, kunna till vederbörande utbetalas ungefär vid samma tidpunkt som enligt den hittills tillämpade ordningen pläгат ske.

I fråga om den tidpunkt, från vilken beviljade understöd böra utgå, torde i detta sammanhang böra framhållas följande. Enligt de regler härutinnan, som innefattas i Kungl. Maj:ts omförmälda förslag till innevarande års riksdag och mot vilka erinran från riksdagens sida icke framställts, skulle understöd, som beviljas på grund av en i samband med mannens död gjord framställning, i allmänhet utgå från och med månaden näst efter den, under vilken mannens frånfälle inträffat. Vad åter angår andra fall, skulle understöden såsom regel utgå först från och med ingången av det därpå följande budgetåret. Med avseende å dessa reglers tillämpning beträffande de i förberörda motioner innefattade understödsfrågorna torde emellertid, i anslutning till inom riksdagen hittills följd praxis, böra iakttagas den modifikation, att beviljat understöd icke utgår från senare tidpunkt än den 1 januari 1930.

På grund av vad här anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förenämnda motioner I: 12, I: 33, I: 154, I: 191, II: 1, II: 2, II: 28, II: 29, II: 31, II: 33, II: 67, II: 68, II: 109, II: 110, II: 112, II: 158, II: 241, II: 244, II: 249, II: 251, II: 335, II: 338 och II: 340, må i skrivelse

till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville till prövning och avgörande upptaga de understödsfrågor, som i nämnda motioner innefattas.

Stockholm den 22 mars 1930.

På bankoutskottets vägnar:

C. E. SVENSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *C. E. Svensson*, *Gustafsson* i Stensholm*, *Petersson* i Olovstorp, *Lindgren**, *Ström* i Lidköping, *Johansson* i Friggeråker, *Abrahamsson** och *Berling**;

från andra kammaren: herrar *Bäcklund*, *Wikström**, *Ryberg**, *Carlsson* i Solberga*, *Höglund* i Göteborg, *Svedman*, *Olsson* i Torsby* och *Andersson* i Falkenberg*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.